

De bijeenkomst 'Verzorgingsstaat - het begin en de toekomst'

gehouden op 23 oktober 2021 in het Huis van Weldadigheid in Frederiksoord

Samenvatting

Ontstaan en de ontwikkeling van de Koloniën van Weldadigheid

Jan Adams, verbonden aan het Huis van Weldadigheid, vertelde over de geschiedenis van de *Koloniën van Weldadigheid* vanaf 1818 en over wat Generaal Johannes van den Bosch heeft bewogen om deze 'Koloniën' in eigen land te stichten om zo het leven te verbeteren van arme mensen uit vooral het westen van Nederland.

Op <https://www.welkomtoenwelkomnu.nl/welkom-toen-welkom-nu/historie/> zijn de hoofdlijnen van de geschiedenis te vinden.

Is er toekomst voor de verzorgingsstaat?

Harm Brouwer hield een inleiding over de vraag of er een toekomst is voor de verzorgingsstaat. Die is er zeker, maar daarin moet wel het een en ander veranderen vergeleken met de toestand van vandaag.

De Koloniën van Weldadigheid vormden de bakermat van de verzorgingsstaat, gericht op het verbeteren van de levensomstandigheden van arme mensen. De verzorgingsstaat won aan betekenis en kende zijn hoogtepunt in de zeventiger jaren van de vorige eeuw. Daarna is de afbrokkeling begonnen.

De ontwikkeling van de huidige samenleving gaat wereldwijd met zo'n hoge snelheid, dat steeds meer groepen mensen achterop raken en aan het 'infaas' moeten om nog mee te kunnen doen. De nieuwe verzorgingsstaat moet een rem zetten op die snelle ontwikkeling, zodat meer mensen op eigen kracht mee kunnen blijven doen.

De gezamenlijke strijd tegen de opwarming van de aarde kan daar een krachtige impuls aan geven, mits economisch zwakke groepen erbij betrokken worden. De jongeren zullen daarin een belangrijke rol willen gaan spelen, want vooral zij zullen in hun leven de gevolgen van de klimaatcrisis merken.

De PvdA is te klein geworden om in z'n eentje een grote maatschappelijke beweging op gang te brengen. Wat we nodig hebben is een brede beweging met alle progressieve partijen, waar ook jongeren zich in thuis voelen.

De volledige tekst van de inleiding van Harm Brouwer is [hier te lezen](#).

Aandacht voor elk mens was het centrale thema in de levendige discussie onder leiding van Trytsje Slagman

Voortbouwend op het betoog van Harm Brouwer ontspoon zich een discussie over meerdere door hem genoemde aspecten. Kort samengevat per onderwerp:

1. De sociaaldemocratie streeft naar vrede, veiligheid, toegankelijkheid, emancipatie, rechtvaardigheid en solidariteit. Deze uitgangspunten golden vroeger en zijn ook nu nog

leidraad voor ons handelen.

2. Onder toenemende invloed van het liberalisme ging het idee van de verzorgingsstaat over in het streven naar de participatiemaatschappij. Het individualisme in onze samenleving won terrein en schoot door.

Onze samenleving werd daardoor zakelijker en onpersoonlijker. De verschillen werden groter, de solidariteit nam af. Het sociaal beleid verschrompelde juist voor de mensen die het het hardste nodig hebben. De menselijke maat is vaak zoek.

Een versterkende factor werd de decentralisatie van taken naar de gemeenten onder gelijktijdige korting van het budget. Daar is veel ellende uit voortgekomen.

Dat wreekt zich. Er moet weer meer aandacht komen voor het wel en wee van de medemens. Mensen moeten zich meer gezien en gewaardeerd gaan voelen, het gevoel krijgen dat ze ertoe doen en dat er een passende plek in de samenleving voor ze is. Niet alleen in de relatie tussen overheid en burger, maar ook in onze contacten met de mensen in onze eigen, directe omgeving.

3. Terug naar de verzorgingsstaat, zoals die in de zeventiger jaren bestond, is niet de oplossing. Van wie gebruik maakt van sociale voorzieningen mag uit naam van de solidariteit namelijk ook wel worden verlangd dat hij / zij iets - naar vermogen - terug doet voor de samenleving. Onbedoeld hebben we er dankzij de verzorgingsstaat bijvoorbeeld aan meegewerkt dat sommige families van generatie op generatie in de bijstand konden blijven.

Misschien moeten we naar een tussenvorm toe, naar een nieuwe ideologie: de 'evenwichtsstaat', die alle kans geeft aan iemand die zich wil ontwikkelen, maar die het ook mogelijk maakt, dat iemand die zich niet (verder) kan ontwikkelen, ten volle mee kan blijven doen aan de samenleving.

Het is wenselijk dat er gestreefd wordt naar samenwerking met andere progressieve partijen. Voordat we als PvdA gaan samenwerken met andere partijen of samengaan in een nieuwe progressieve partij zou het goed zijn wanneer we eerst opnieuw gaan nadenken over welke samenleving ons eigenlijk voor ogen staat.

Het is van belang om de banden met de vakbeweging aan te halen; de relatie daarmee is de laatste decennia losser geworden.

4. Goed onderwijs is een wezenlijk aspect van een samenleving. Veel individuele aandacht voor de leerling levert het beste resultaat op. De leeftijd waarop aan het einde van de basisschool gekozen wordt voor voortgezet onderwijs, is te laag. Wenselijk is die beslissing een paar jaar later te kunnen nemen. Het is van belang de aantrekkelijkheid en de presentatie van het beroepsonderwijs te verbeteren, zodat meer leerlingen daar voor kiezen. Ook stapeling bij het doorlopen van verschillende scholen van middelbaar en hoger onderwijs zou vergemakkelijkt moeten worden; dat is vooral van belang voor leerlingen uit gezinnen waar middelbaar en hoger onderwijs tot nu toe minder gebruikelijk was.

5. Bestaanszekerheid is een basisvoorwaarde. Een inkomen om goed van te kunnen leven, een inkomen dat meer is dan geld voor alleen huur en eten. Leven van een AOW- of andere uitkering is vaak krap. Hoe voorkom je dat mensen er ook nog eens op achteruit kunnen gaan bij de overgang van bijstand naar laagbetaald werk?

Een basisinkomen is wenselijk. Veel toeslagen en al het gedoe daar omheen kunnen dan achterwege blijven. Dat is een uitkomst voor de mensen die het nu het moeilijkst hebben. De PvdA moet dan wel nadenken hoe zij aan ontvangers van een basisinkomen kunnen vragen iets er voor terug te doen aan de samenleving.

Je zou een basisinkomen bijvoorbeeld kunnen gebruiken voor 'levenslang leren': geef mensen meer kans op om- of bijscholing.

6. We hebben tegenwoordig te weinig oog voor cultuur. Bij de PvdA was culturele verheffing van 'onze mensen' altijd een belangrijk streven. Vandaag de dag staat de culturele sector sterk

onder druk. Bibliotheken en muziekonderwijs bijvoorbeeld hebben het moeilijk. Het geven van creatieve vakken op school houdt ook niet over. Door de teruggang van cultuur in het leven van mensen is er sprake van een zekere leegte in het bestaan, die op een andere en niet altijd positieve wijze wordt opgevuld.

7. Iedereen moet wel de gelegenheid hebben om zijn geluk na te streven, dat is óók een kenmerk van de sociaaldemocratie. De verzorgingsstaat op zich maakt ons niet gelukkig; dat is aan de mensen zelf, meestal in relatie met andere mensen uit hun omgeving. Maar de verzorgingsstaat kan wel de voorwaarden scheppen waardoor mensen datgene kunnen doen wat hen gelukkig maakt. Aandacht voor elkaar (zie punt 2) is daar een belangrijk onderdeel van.
8. Overigens wordt er toch al veel samen gedaan in de samenleving. In veel plaatsen in Drenthe is er een bloeiend verenigingsleven. Op wijk- of dorpsniveau, soms gemeentelijk niveau, ontstaan burgerinitiatieven om voorzieningen in stand te houden die anders verloren dreigen te gaan of om nieuwe voorzieningen op te bouwen, zoals energie- of zorgcorporaties. Deze initiatieven verdienen meer aandacht en meer waardering; de vernieuwde verzorgingsstaat kan aan het ontstaan daarvan bijdragen.
9. Teruggaand naar het begin van de bijeenkomst: we mogen best trots zijn op wat er tot stand is gekomen dank zij de Koloniën van Weldadigheid en we mogen die trots ook wel laten blijken: "Poets de parels op".

N.B.

De bijeenkomst is georganiseerd door PvdA Westerveld en mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van het PvdA Gewest Drenthe en van het PvdA Activiteitenfonds.

3 november 2021
LC